

MERSİN ÜNİVERSİTESİ KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
MERSIN UNIVERSITY PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF CILICIAN ARCHAEOLOGY

KAAM
YAYINLARI

OLBA
XXIV

(Ayrıbasım / Offprint)

MERSİN
2016

KAAM YAYINLARI
OLBA
XXIV

© 2016 Mersin Üniversitesi/Türkiye

ISSN 1301 7667

Yayıncı Sertifika No: 14641

OLBA dergisi;
ARTS & HUMANITIES CITATION INDEX, EBSCO, PROQUEST
ve

TÜBİTAK-ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanlarında taranmaktadır.

Alman Arkeoloji Enstitüsü'nün (DAI) Kısaltmalar Dizini'nde 'OLBA' şeklinde yer almaktadır.

OLBA dergisi hakemlidir. Makalelerdeki görüş, düşünce ve bilimsel değerlendirmelerin yasal sorumluluğu yazarlara aittir.

The articles are evaluated by referees. The legal responsibility of the ideas,
opinions and scientific evaluations are carried by the author.

OLBA dergisi, Mayıs ayında olmak üzere, yılda bir kez basılmaktadır.
Published each year in May.

KAAM'ın izni olmadan OLBA'nın hiçbir bölümü kopya edilemez.
Alıntı yapılması durumunda dipnot ile referans gösterilmelidir.

It is not allowed to copy any section of OLBA without the permit of the Mersin University
(Research Center for Cilician Archaeology / Journal OLBA)

OLBA dergisinde makalesi yayımlanan her yazar, makalesinin baskı olarak ve elektronik ortamda yayımlanmasını
kabul etmiş ve telif haklarını OLBA dergisine devretmiş sayılır.

Each author whose article is published in OLBA shall be considered to have accepted the article to be published
in print version and electronically and thus have transferred the copyrights to the Mersin University
(Research Center for Cilician Archaeology / Journal OLBA)

OLBA'ya gönderilen makaleler aşağıdaki web adresinde ve bu cildin giriş sayfalarında
belirtilen formatlara uygun olduğu takdirde basılacaktır.

Articles should be written according to the formats mentioned in the following web address.

Redaktion: Yrd. Doç. Dr. Deniz Kaplan

OLBA'nın yeni sayılarında yayımlanması istenen makaleler için yazışma adresi:
Correspondance addresses for sending articles to following volumes of OLBA:

Prof. Dr. Serra Durugönül
Mersin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü
Çiftlikköy Kampüsü, 33342 Mersin - TURKEY

Diğer İletişim Adresleri
Other Correspondance Addresses

Tel: 00.90.324.361 00 01 (10 Lines) 4730 / 4734

Fax: 00.90.324.361 00 46

web mail: www.kaam.mersin.edu.tr

www.olba.mersin.edu.tr

e-mail: sdurugonul@gmail.com

Baskı / Printed by
Matsis Matbaa Hizmetleri
Sefaköy / İstanbul
Tel: 0212 624 21 11 www.matbaasistemleri.com
Sertifika No: 20706

Zero Prod. Ltd.

Tel: 00.90.212.244 75 21 Fax: 00.90.244 32 09

info@zerobooksonline.com www.zerobooksonline.com/eng

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
(KAAM)
YAYINLARI-XXIV

MERSIN UNIVERSITY
PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF
CILICIAN ARCHAEOLOGY
(KAAM)-XXIV

Editörler

Serra DURUGÖNÜL
Murat DURUKAN
Gunnar BRANDS
Deniz KAPLAN

OLBA Bilim Kurulu

Prof. Dr. Mehmet ÖZDOĞAN
Prof. Dr. Fikri KULAKOĞLU
Prof. Dr. Serra DURUGÖNÜL
Prof. Dr. Marion MEYER
Prof. Dr. Susan ROTROFF
Prof. Dr. Kutalmış GÖRKAY
Prof. Dr. İ. Hakan MERT
Prof. Dr. Eda AKYÜREK-ŞAHİN
Prof. Dr. Yelda OLCAY-UÇKAN

MERSİN
2016

İçindekiler / Contents

Fulya Dedeođlu – Ali Ozan <i>What Happened in Inland Southwestern Anatolia before 5500 BC? A Review of the Archaeological Evidence from the Selcen-Örenarası Settlement (MÖ 5500 Öncesinde İç Güneybatı Anadolu'da Ne Oldu?: Selcen-Örenarası Yerleşimi Arkeolojik Kanıtları Üzerinden Bir Değerlendirme)</i>	1
Erim Konakçı <i>A Group of Chalcolithic Pottery Discovered at Asopos Tepesi (Asopos Tepesi'nde Bulunan Bir Grup Kalkolitik Dönem Çanak Çömleđi)</i>	31
Hatice Ergürer <i>Kınık Höyük Demir Çağ Boyalılarında Bezeme Geleneđi (Embellished Ceramic Tradition from Kınık Höyük During the Iron Age)</i>	67
Onur Zunal <i>A Group of Submycenaean - Protogeometric Cups from Klaros (Klaros'dan Bir Grup Submyken-Protogeometrik Fincan)</i>	171
Erkan Alkaç - Gonca Cankardeş-Şenol <i>Amphora Mühürleri Işığında Miletos ve Alexandria Ticari İlişkileri (Commercial Relations of Miletus and Alexandria by means of Amphora Stamps)</i>	191
Banu Özdilek <i>2009-2012 Andriake Kazılarında Ele Geçen Unguentarium, Şişe, Lykion ve Mortar Örnekleri (Uncovered Unguentarium, Bottle, Lykion and Mortar Examples from Andriake Excavations 2009-2012)</i>	217
Tayfun Selçuk <i>Kyme ve Larissa'da Bulunmuş İki Figürlü Mezar Steli (Two Figured Grave Stele from Kyme and Larissa)</i>	267
Murat Çekilmez <i>Tralleis'ten Bir Eros Yontusu (An Eros Statue from Tralleis)</i>	297

Mustafa Koçak <i>Antakya’da “Dansa Davet”?: İki Heykel Başı Üzerine Düşünceler</i> <i>(“Aufforderung zum Tanz”? in Antiocheia: Überlegungen über zwei</i> <i>Statuenköpfe)</i>	323
Mustafa Şahin <i>Değirmenkaya Anıt Mezarı</i> <i>(Das Grabdenkmal in Değirmenkaya)</i>	341
Hakan Mert <i>Priene’deki Gıda Pazarı</i> <i>(Der sog. Lebensmittelmarkt von Priene)</i>	365
Feriştah Soykal-Alanyalı <i>Side Dionysos (?) Tapınağı Işığında Tiyatro ile Çevresinin Kentsel Değişimi</i> <i>ve Dönüşümü</i> <i>(The Urban Change and Transformation of the Theater and its Surroundings</i> <i>in the light of the Side Dionysos (?) Temple)</i>	419
Oğuz Koçyiğit – Çağman Esirgemez <i>Lampsacus’da Geç Antik Bir Kırsal Yerleşim ve Şarap Üretim Atölyesi</i> <i>(A Late Antique Rural Settlement and Wine Production Installation</i> <i>in Lampsacus)</i>	451
Hatice Özyurt-Özcan <i>Marmaris’in İçmeler Mevkiinde Yer Alan Bir Bazilika ve Vaftizhane Üzerine</i> <i>İncelemeler</i> <i>(Studies on a Basilica and Baptistery Located in İçmeler Section</i> <i>of Marmaris)</i>	479
Ayça Tiryaki <i>Rhodiapolis Piskoposluk Kilisesi’nin Geometrik Desenli Taban Mozaikleri</i> <i>(The Mosaic Pavements with Geometric Patterns of the Episcopal</i> <i>Church of Rhodiapolis)</i>	505
Burcu Ceylan <i>Geç Antik Dönem Kentlerinde Gerileme/Devamlılık Modellerine Kanunlar</i> <i>Üzerinden Bir Bakış</i> <i>(A Re-Evaluation of Decline/Continuity Theories, Based on the</i> <i>Late Antique Laws)</i>	535
Zeliha Demirel-Gökalp <i>Bizans Bronz Konkav (İçbükey) Sikkeleri ve Kütahya Müzesi’ndeki Define</i> <i>(Byzantine Bronze Concave Coins and a Hoard in Kütahya Museum)</i>	555

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
BİLİMSEL SÜRELİ YAYINI ‘OLBA’

Kapsam

Olba süreli yayını Mayıs ayında olmak üzere yılda bir kez basılır. Yayınlanması istenilen makalelerin en geç her yıl Kasım ayında gönderilmiş olması gerekmektedir.

1998 yılından bu yana basılan Olba; Küçükasya, Akdeniz bölgesi ve Ortadoğu’ya ilişkin orijinal sonuçlar içeren Antropoloji, Prehistorya, Protohistorya, Klasik Arkeoloji, Klasik Filoloji (ve Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri), Eskiçağ Tarihi, Nümizmatik ve Erken Hıristiyanlık Arkeolojisi alanlarında yazılmış makaleleri kapsamaktadır.

Yayın İlkeleri

1. a. Makaleler, Word ortamında yazılmış olmalıdır.
 - b. Metin 10 punto; özet, dipnot, katalog ve bibliyografya 9 punto olmak üzere, Times New Roman (PC ve Macintosh) harf karakteri kullanılmalıdır.
 - c. Dipnotlar her sayfanın altına verilmeli ve makalenin başından sonuna kadar sayısal süreklilik izlemelidir.
 - d. Metin içinde bulunan ara başlıklarda, küçük harf kullanılmalı ve koyu (bold) yazılmalıdır. Bunun dışındaki seçenekler (tümünün büyük harf yazılması, alt çizgi ya da italik) kullanılmamalıdır.
2. Noktalama (tireler) işaretlerinde dikkat edilecek hususlar:
 - a. Metin içinde her cümlelin ortasındaki virgülden ve sonundaki noktadan sonra bir tab boşluk bırakılmalıdır.
 - b. Cümle içinde veya cümle sonunda yer alan dipnot numaralarının herbirisi noktalama (nokta veya virgül) işaretlerinden önce yer almalıdır.
 - c. Metin içinde yer alan “fig.” ibareleri, küçük harf ile ve parantez içinde verilmeli; fig. ibaresinin noktasından sonra bir tab boşluk bırakılmalı (fig. 3); ikiden fazla ardışık figür belirtiliyorsa iki rakam arasına boşluksuz kısa tire konulmalı (fig. 2-4). Ardışık değilse, sayılar arasına nokta ve bir tab boşluk bırakılmalıdır (fig. 2. 5).

- d. Ayrıca bibliyografya ve kısaltmalar kısmında bir yazar, iki soyadı taşıyorsa soyadları arasında boşluk bırakmaksızın kısa tire kullanılmalıdır (Dentzer-Feydy); bir makale birden fazla yazarlı ise her yazardan sonra bir boşluk, ardından uzun tire ve yine boşluktan sonra diğer yazarın soyadı gelmelidir (Hagel – Tomaschitz).
3. “Bibliyografya ve Kısaltmalar” bölümü makalenin sonunda yer almalı, dipnotlarda kullanılan kısaltmalar, burada açıklanmalıdır. Dipnotlarda kullanılan kaynaklar kısaltma olarak verilmeli, kısaltmalarda yazar soyadı, yayın tarihi, sayfa (ve varsa levha ya da resim) sıralamasına sadık kalınmalıdır. Sadece bir kez kullanılan yayınlar için bile aynı kurala uyulmalıdır.

Bibliyografya (kitaplar için):

Richter 1977 Richter, G., Greek Art, New York.

Bibliyografya (Makaleler için):

Corsten 1995 Corsten, Th., “Inchriften aus dem Museum von Denizli”, Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi III, 215-224, lev. LIV-LVII.

Dipnot (kitaplar için)

Richter 1977, 162, res. 217.

Dipnot (Makaleler için)

Oppenheim 1973, 9, lev.1.

Diğer Kısaltmalar

age.	adı geçen eser
ay.	aynı yazar
vd.	ve devamı
yak.	yaklaşık
v.d.	ve diğerleri
y.dn.	yukarı dipnot
dn.	dipnot
a.dn.	aşağı dipnot
bk.	Bakınız

4. Tüm resim, çizim ve haritalar için sadece “fig.” kısaltması kullanılmalı ve figürlerin numaralandırılmasında süreklilik olmalıdır. (Levha, Resim, Çizim, Şekil, Harita ya da bir başka ifade veya kısaltma kesinlikle kullanılmamalıdır).

5. Word dökümanına gömülü olarak gönderilen figürler kullanılmamaktadır. Figürlerin mutlaka sayfada kullanılması gereken büyüklükte ve en az 300 pixel/inch çözünürlükte, photoshop tif veya jpeg formatında gönderilmesi gerekmektedir. Adobe illustrator programında çalışılmış çizimler Adobe illustrator formatında da gönderilebilir. Farklı vektörel programlarda çalışılan çizimler photoshop formatına çevrilemiyorsa pdf olarak gönderilebilir. Bu formatların dışındaki formatlarda gönderilmiş figürler kabul edilmeyecektir.
6. Figürler CD'ye yüklenmelidir ve ayrıca figür düzenlemesi örneği (layout) PDF olarak yapılarak burada yer almalıdır.
7. Bir başka kaynaktan alıntı yapılan figürlerin sorumluluğu yazara aittir, bu sebeple kaynak belirtilmelidir.
8. Makale metninin sonunda figürler listesi yer almalıdır.
9. Metin yukarıda belirtilen formatlara uygun olmak kaydıyla 20 sayfayı geçmemelidir. Figürlerin toplamı 10 adet civarında olmalıdır.
10. Makaleler Türkçe, İngilizce veya Almanca yazılabilir. Türkçe yazılan makalelerde yaklaşık 500 kelimelik Türkçe ve İngilizce yada Almanca özet kesinlikle bulunmalıdır. İngilizce veya Almanca yazılan makalelerde ise en az 500 kelimelik Türkçe ve İngilizce veya Almanca özet bulunmalıdır. Makalenin her iki dilde de başlığı gönderilmelidir.
11. Özeti altında, Türkçe ve İngilizce veya Almanca olmak üzere altı anahtar kelime verilmelidir.
12. Metnin word ve pdf formatlarında kaydı ile figürlerin kopyalandığı iki adet CD (biri yedek) ile birlikte bir orijinal ve bir kopya olmak üzere metin ve figür çıktısı gönderilmelidir.
13. Makale içinde kullanılan özel fontlar da CD'ye yüklenerek yollanmalıdır.

MERSIN UNIVERSITY
‘RESEARCH CENTER OF CILICIAN ARCHAEOLOGY’
JOURNAL ‘OLBA’

Scope

Olba is printed once a year in May. Deadline for sending papers is November of each year.

The Journal ‘Olba’, being published since 1998 by the ‘Research Center of Cilician Archeology’ of the Mersin University (Turkey), includes original studies done on antropology, prehistory, protohistory, classical archaeology, classical philology (and ancient languages and cultures), ancient history, numismatics and early christian archeology of Asia Minor, the Mediterranean region and the Near East.

Publishing Principles

1. a. Articles should be written in Word programs.
 - b. The text should be written in 10 puntos; the abstract, footnotes, catalogue and bibliography in 9 puntos ‘Times New Roman’ (for PC and for Macintosh).
 - c. Footnotes should take place at the bottom of the page in continous numbering.
 - d. Titles within the article should be written in small letters and be marked as bold. Other choises (big letters, underline or italic) should not be used.
2. Punctuation (hyphen) Marks:
 - a. One space should be given after the comma in the sentence and after the dot at the end of the sentence.
 - b. The footnote numbering within the sentence in the text, should take place before the comma in the sentence or before the dot at the end of the sentence.
 - c. The indication fig.:
 - * It should be set in brackets and one space should be given after the dot (fig. 3);

* If many figures in sequence are to be indicated, a short hyphen without space between the beginning and last numbers should be placed (fig. 2-4); if these are not in sequence, a dot and space should be given between the numbers (fig. 2. 5).

- d) In the bibliography and abbreviations, if the author has two family names, a short hyphen without leaving space should be used (Dentzer-Feydy); if the article is written by two or more authors, after each author a space, a long hyphen and again a space should be left before the family name of the next author (Hagel – Tomaschitz).
3. The ‘Bibliography’ and ‘Abbreviations’ should take part at the end of the article. The ‘Abbreviations’ used in the footnotes should be explained in the ‘Bibliography’ part. The bibliography used in the footnotes should take place as abbreviations and the following order within the abbreviations should be kept: Name of writer, year of publishment, page (and if used, number of the illustration). This rule should be applied even if a publishment is used only once.

Bibliography (for books):

Richter 1977 Richter, G., Greek Art, NewYork.

Bibliography (for articles):

Corsten 1995 Corsten, Th., “Inschriften aus dem Museum von Denizli”, Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi III, 215-224, pl. LIV-LVII.

Footnotes (for books):

Richter 1977, 162, fig. 217.

Footnotes (for articles):

Oppenheim 1973, 9, pl.1.

Miscellaneous Abbreviations:

op. cit.	in the work already cited
idem	an auther that has just been mentioned
ff	following pages
et al.	and others
n.	footnote
see	see
infra	see below
supra	see above

4. For all photographs, drawings and maps only the abbreviation 'fig.' should be used in continuous numbering (remarks such as Plate, Picture, Drawing, Map or any other word or abbreviation should not be used).
5. Figures, embedded in Word documents can not be used. Figures have to be in the length in which they will be used in the page, being at least 300 pixel/ inch, in photoshop tif or jpeg format. Drawings in adobe illustrator can be sent in this format. Drawings in other vectoral programs can be sent in pdf if they can't be converted to photoshop. Figures sent in other formats will not be accepted.
6. Figures should be loaded to a CD and a layout of them as PDF should also be undertaken.
7. Photographs, drawings or maps taken from other publications are in the responsibility of the writers; so the sources have to be mentioned.
8. A list of figures should take part at the end of the article.
9. The text should be within the remarked formats not more than 20 pages, the drawing and photographs 10 in number.
10. Papers may be written in Turkish, English or German. Papers written in Turkish must include an abstract of 500 words in Turkish and English or German. It will be appreciated if papers written in English or German would include a summary of 500 words in Turkish and in English or German. The title of the article should be sent in two languages.
11. Six keywords should be remarked, following the abstract in Turkish and English or German.
12. The text in word and pdf formats as well as the figures should be loaded in two different CD's; furthermore should be sent, twice the printed version of the text and figures.
13. Special fonts should be loaded to the CD.

TRALLEIS'TEN BİR EROS YONTUSU

Murat ÇEKİLMEZ*

ABSTRACT

An Eros Statue from Tralleis

In this study, an Eros statue found during the researches under the direction of Prof. Dr. A. Yaylalı in Tralleis in 2007 is discussed. The ruins of the ancient city Tralleis are located within the boundaries of Caria, today in the Topyatağı area of the city Aydın. In the studies carried out, detailed information on the Bath-Gymnasium complex, housing zones, necropolis and other constructions of the city could be gathered. The statue evaluated in the scope of this study was found during the surface researches carried out within the boundaries of west necropolis of the city, in an area near the Aydın Gendarmerie Training Battalion, which covers a large part of the ancient city. It is understood that the work standing upside down on the surface remained uncovered for many years so that some parts of it was damaged during the plowing of the land. The Eros statue is carved out of spongy white marble; the hands, the part below the waist and the pedestal on which it sat are broken. The typological characteristics and the position of the statue show that Eros is sleeping whilst sitting on a pedestal. Although the part below the waist is broken, the typology of the statue was determined by comparing it with similar examples: As a result, the Eros was sitting probably on a pedestal or base, with a raised right leg and a bended knee; the figure was sleeping by folding its hands on its right knee and leaning its head on it. According to its preserved features, Eros was given the appearance of a four or five year old child. The sleeping Eros type in a sitting position, of which the first examples were seen in the terracotta figurines of the 5th century B.C. and in the free standing statues in the 4th century, was fondly used in Hellenistic and Roman Imperial Periods. The type of which a great number of replicas are produced in the Roman Imperial Period was preferred especially for tombs and tomb reliefs. By adding a bow, torch, and a bunch of poppy to the figures they were named as Hypnos – Somnus. Those figures were iconographically interpreted as symbolizing the temporary deep sleep, the ending of life, and life after death. The stylistic and typological examinations show that the Tralleis statue

* Yrd. Doç. Dr. Murat Çekilmez, Adnan Menderes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Aytepe / Aydın. E-posta: mcekilmez@gmail.com

reflects the style of the Flavian Period. The type and position of this fragment is compared with contemporary statues in other centers and contexts.

Keywords: Caria, Tralleis, Statue, Eros, Flavian Period, Roman Imperial Period.

ÖZET

Bu çalışmada, 2007 yılında Tralleis antik kentinde Prof. Dr. Abdullah Yaylalı başkanlığındaki araştırmalar sırasında bulunan bir Eros heykeli ele alınmaktadır. Antik dönemde Karia Bölgesi sınırları içinde kalan Tralleis antik kentinin kalıntıları Aydın ili, Topyatağı mevkiinde yer almaktadır. Yapılan araştırmalarda kentin Hamam-Gymnasium kompleksi, konut alanları, nekropolü ve diğer yapıları konusunda ayrıntılı bilgilere ulaşılmıştır. Çalışma kapsamında değerlendirilen yontu, kentin büyük bir bölümünü kapsayan Aydın Jandarma Eğitim Taburu'na yakın bir bölgede, kentin batı nekropolisi sınırları içinde yapılan yüzey araştırmaları sırasında bulunmuştur. Arazide, yüzeyde ters şekilde duran eserin uzun yıllar açıkta kaldığı ve arazinin sürülmesi sırasında bir bölümünün tahrip olduğu anlaşılmıştır. Orta gözenekli, beyaz mermerden yapılan Eros heykelinin belinden alt kısmı ile elleri ve üzerine oturduğu kaidesi kırılmıştır. Tipolojik özellikleri ve duruşu, bu yontunun kaide üzerinde oturarak uyuyan bir Eros'a ait olması gerektiğini göstermiştir. Belinden altı kırık olmasına rağmen benzer tipteki yontulardan yola çıkılarak heykel tanımlanmış ve tamamlama önerisi sunulmuştur. Bu öneriye göre olasılıkla bir kaide (destek) ya da altlık üzerinde oturan Eros, sağ bacağını dizinden bükerek yukarı kaldırmış, ellerini sağ dizinin üzerinde birleştirip başını ellerine dayayarak uyumaktadır. Korunan hatlarına göre Eros, 4-5 yaşlarında bir çocuk görünümünde verilmiştir. İlk örnekleri İÖ 5. yüzyıl terrakotta figürlerinde, 4. yüzyılda ise serbest yontularda görülen oturan uyuyan Eros motifi, Hellenistik ve Roma İmparatorluk Dönemi boyunca sevilerek kullanılmıştır. Roma İmparatorluk Dönemi'nde çok sayıda kopyası üretilen tipin özellikle lahitlerde ve mezar kabartmalarında tercih edildiği tespit edilmiştir. Dönem örneklerinde figürlere yay, meşale, gelincik/haşhaş demeti eklenerek bu figürler Hypnos - Somnus adıyla anılmıştır. Figürlerin ikonografik olarak geçici derin uykuyu, hayatın sona erişini ya da ölümden sonraki yaşamı simgelediği düşünülmektedir. Bu heykelin tipi ve duruşu, diğer çağdaş merkezler ve kontekstlerdeki buluntularla karşılaştırılarak tarihlendirme yapılmıştır. Yapılan stilistik ve tipolojik incelemeler, Tralleis yontusunun Roma İmparatorluk Dönemi stili içinde Flaviuslar Dönemi modasını yansıttığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Karia, Tralleis, Heykel, Eros, Flaviuslar Dönemi, Roma İmparatorluk Dönemi.

Aydın ili sınırları içinde kalan Tralleis antik kenti, Kemer Mahallesi'nin kuzeyinde ve Kestane (Messogis) Dağı'nın güneyindeki teraslar üzerinde, Topyatağı adlı stratejik noktada kurulmuş, konumu ve sanatsal

zenginlikleriyle her dönemde ön plana çıkmıştır¹. Stratejik konumu yanında güneyinden geçen Büyük Menderes nehri ve ovasının zenginliklerinden faydalanmıştır. Antik kent, Roma İmparatorluk Dönemi'nde Laodikeia, Nysa, Ephesos, Magnesia ve Miletos gibi kent merkezlerinin rotası üzerinde yer alır². Strabon, Roma İmparatorluk Dönemi'nde, Tralleis'in kamu gelirleri bakımından zengin bir şehir olduğunu, burada yaşayan insanların eğitilmiş ve kültürlü olduklarını belirtir³. Kentteki ilk kazılar 1888 yılında, Alman Orient Komitesi adına Humann ve Doerpfeld tarafından başlatılmıştır⁴. 1899 yılındaki şiddetli depremde Aydın'daki birçok sivil ve kamusal yapı tahrip olmuştur. Tralleis'ten alınan mimari parçalar, hasar gören yapıların yeniden inşasında kullanılmıştır. Tralleis tiyatrosundaki bu taş çıkarma çalışmaları sırasında kentin en güzel heykeltraşlık eserleri arasında gösterilen Karyatid ve Nymphe heykelleri bulunmuştur. Edhem Bey, durumu incelemek ve kazı yapmak için antik kente gelmiş ve 1902 yılı ilkbahar aylarında başlayan kazı çalışmaları üç sezon boyunca devam etmiştir⁵.

Günümüze ulaşan birçok arkeolojik yapı ve sanatsal eser sayesinde antik dönemdeki zenginliği izlenebilen Tralleis antik kenti, özellikle Hellenistik Dönem'de Batı Anadolu kentleri içinde ayrıcalıklı bir konuma gelmiştir. Bugüne kadar yapılan araştırmalar ve antik yazarların verdiği bilgiler, Tralleis'in Hellenistik Dönem'de önemli bir yontu üretim merkezi olduğunu göstermiştir⁶. Tralleis ve çevresinde çalışan sanatçıların ünü kent sınırlarını aşmış ve Tralleisli sanatçılar, dönemin önde gelen anıtlarından olan Pergamon Zeus Altarı'nda çalışmışlardır. Yine Tralleisli oldukları bilinen Apollonios ve Tauriskos adındaki iki heykeltraş Rhodos Adası'nda çalışarak önemli eserlere imza atmışlardır. Antik kaynaklarda sözü edilen ve bir bölümü günümüze sağlam ulaşabilen bu eserler, Tralleis kentinin heykeltraşlık alanındaki geçmişini ortaya koymasından önem

¹ Strabon 14.1.42; Waddy 1963, 297 vd; Ludlow 1885, 75; Keil-Premmerstein 1914, 82; Knibbe vd. 1979, 139; Meriç vd. 1979, 192; French 1988, 536, Map 6, Aydın Sheet.

² Chandler 1825, 260; Ramsay 1887, 354; French 1988, 536.

³ Strabon 14. 1. 42.

⁴ Humann-Doerpfeld 1893, 395 vd, Taf. XII-XIII.

⁵ Edhem Bey 1904, 55 vd.

⁶ Oikonomos 1923, 59 vd; Sichtermann 1965, 71-85; Laubscher 1966, 115-129, Taf.17-24; Steuben 1972, 133-140; Linfert 1976, 99, Taf. 45, Nr. 234-236; Özgan 1990, 247 vd, Lev. 193-196; Özgan 1995, 12 vd; Atik 1996, 6 vd; Kunze 1998, 78.

taşımaktadır⁷. Kentte ele geçen heykeltıraşlık eserleri farklı yayınlarla ele alınmıştır⁸. Bunlardan ilki, Oikonomos'un bugün bazıları kayıp olan yontuları değerlendirdiği çalışmasıdır⁹. Tralleis heykeltıraşlığı ve yontuları konusundaki en kapsamlı olanı Özgan¹⁰ ve Dinç'in¹¹ araştırmasıdır. Bu çalışmada ise daha önceden bilinen yontulara ek olarak 2007 yılında, Prof. Dr. A. Yaylalı başkanlığındaki araştırmalarda bulunan Eros yontusu, tipolojik özellikleri, ikonografisi ve stiliyle birlikte ele alınmaktadır. Eros heykeli, Batı Nekropolis alanı sınırları içindeki bir zeytin bahçesinin yüzeyinde bulunmuştur. Buluntu alanı, günümüzdeki askeri alanın kuzeybatısında, tiyatronun ise güneybatısında yer almaktadır. Buluntunun çevresinde yapılan incelemelerde, Batı Nekropolis alanı içinde bulunması dışında Eros yontusuyla aynı kontekst içerisinde olabilecek her hangi bir yapı ve kalıntıya rastlanmamıştır. Özellikle yontunun yüzeydeki durumu, Eros yontusunun uzun süredir burada korunduğunu ve bir yerden taşınarak getirilmediğini göstermiştir.

Tanım, Tipoloji ve İkonografi

Aydın Arkeoloji Müzesi'nde 8000 envanter numarasıyla kayıtlı olan yontu, orta kristalli beyaz mermerden yapılmıştır¹². Uzun yıllar arazide ve yüzeyde kaldığı anlaşılan yontunun toprağa yüzüstü gelecek şekilde durduğu görülmüştür. Zeytin bahçesinin sürülmesi ve yontunun açık alanda yer alması sebebiyle eserin tahrip olduğu, özellikle başının arkası, sol omzu ve sırt kısmında tarım aleti izlerinin oluştuğu görülmektedir. Belinden üst kısmı korunan Eros'un gözleri ve alnını da kapsayan başının üst kısmından büyük bir parça kopuktur. Dirseğinden itibaren sol kolu, sağ eli ve

⁷ Özgan 1995, 1 vd.

⁸ Edhem Bey 1904, 54 vd; Sichtermann 1965 71-85; Laubscher 1966, 115-129, Taf.17-24; Steuben 1972, 133-140; Linfert 1976, 99, Taf. 45, Nr. 234-236; Özgan 1990, 247 vd, Lev. 193-196; Özgan 1995, 12 vd; Atik 1996, 6 vd; Kunze 1998, 78 vd; Şahan 2006, 10 vd; Saraçoğlu – Çekilmez 2010, 57-58; Yaylalı – Çekilmez 2012, 223 vd; Özgan 2013, 1 vd; Dinç 2013, 1 vd; Çekilmez 2014, 1 vd.

⁹ Oikonomos 1923, 59 vd.

¹⁰ Özgan 1995, 1 vd.

¹¹ Dinç 2013, 1 vd.

¹² Kazı Envanter No. TRL07480; Müze Envanter No. 8000, Yüksekliği: 36, 5 cm., Geni: 29, 1 cm., Baş Yüksekliği: 16, 3 cm., Baş Geni: 16 cm., Vücut Yüksekliği: 28, 8 cm. Eserin yayınlanması konusundaki izni ve desteği nedeniyle Prof. Dr. A. Yaylalı, Doç. Dr. N. Öztürk ve Yrd. Doç. Dr. A. Erön'e teşekkür ederim.

bileğinden büyük bir parçayla birlikte kanat uçları ve sağ bacağın dizinden altı kırıktır. Doğal şartlar nedeniyle yer yer deformasyonlar ve kalker tabakaları oluşmuştur (fig. 1-5).

Eros'un belinden altı kırık olmasına rağmen, Sir John Soane's Museum¹³, J. Paul Getty Museum¹⁴, Ny Carlsberg Glyptothek¹⁵, Palazzo Doria¹⁶, Musee Archeologique de Sousse¹⁷, Römisch – Germanisches Museum¹⁸, Saschen Staatliche Kunstsammlungen¹⁹, Ince Blundell Hall²⁰, Palazzo Corsini al Prato²¹ ve Museo Archeologico Nazionale'de²² bulunan Roma İmparatorluk Dönemi repliklerinden yola çıkılarak heykel tanımlanmıştır²³. Bu replikler dışında Anadolu buluntusu, Konya Müzesi'nde korunan 432 envanter numaralı²⁴, Bursa Müzesi'nden Nikaea buluntusu 3 envanter numaralı²⁵, İzmir Müzesi'nden Pergamon buluntusu 20/63 envanter numaralı²⁶ mermer replikler dışında Anadolu²⁷, Tarsus²⁸ ve Smyrna buluntusu figürinler²⁹ dikkate alınarak tamamlama önerisi sunulmuştur (fig. 6-7). Bu öneriye göre olasılıkla bir kaya (destek) ya da altlık üzerinde oturan çıplak Eros, başını sağ dizi üzerindeki ellerine dayayarak uyumaktadır. Uzun ve dalgalı saçlar ortadan ikiye ayrılarak geriye taranmıştır. Sağına ve aşağı yönelen başı, dolgun ve yuvarlak formudur. Figürün başını sağa döndürmesiyle birlikte saçlar sol kulağı açıkta bırakmış, sağ kulak ve çevresi ise tamamen saçla kaplanmıştır. Üstte ince çizgilerle belirtilen dalgalı ve uzun saçlar, ense ve başının sağında kıvrıktır. Uçları içe dönük ve ortası

¹³ Michaelis 1882, 474, Nr. 4.

¹⁴ Koch-Wight 1988, 117, Nr. 44.

¹⁵ Poulsen 1951, 132, Cat. Nr. 176; Vorster 1983, 318, Not 711.

¹⁶ Reinach 1906, Pl. 354, Nr. 4; Vorster 1983, 318, Not 711.

¹⁷ Vorster 1983, 319, Not 711.

¹⁸ Esperandieu 1922, Cat. Nr. 6442.

¹⁹ Esperandieu 1922, Cat. Nr. 6442.

²⁰ Ashmole 1929, 37, Pl. 26, Cat. Nr. 83d.

²¹ Vorster 1983, 319 vd.

²² Vorster 1983, 319 vd.

²³ Bol 1980, 60-62.

²⁴ Vorster 1983, 319, Not. 711.

²⁵ Vorster 1983, 319, Not. 711.

²⁶ Vorster 1983, 319, Not. 711.

²⁷ Sporn 2005, Kat. No. 253.

²⁸ Mollard-Besques 1971, Pl. 355, a- E/D 2301.

²⁹ Winter 1903, Taf. 349, Nr. 3; Mollard-Besques 1971, Pl. 216, c-D 1062; Leyenaar-Plaisier 1979, Pl. 50, Nr. 296.

matkapla delinmiş perçemleri kulaklar ve ense üzerinde yoğunlaşmıştır. Göz boşluğu büyük, gözleri uyur şekilde kapalı ve göz kapakları etlidir. Buradan hareketle figürün başını dizine dayayarak uyuduğu anlaşılmaktadır. Elmacık kemikleri ve yanakları şişkin, burnu dolgun, ağzı ise küçük ve kapalıdır. Geride olan çene yuvarlak verilirken alt çene belirgin şekilde sarkık işlenmiştir. Harekete bağlı olarak sağ omzu aşağıda, diğeri ise tam tersine yukarıda ve öne hamle yapar şekildedir. Boyun çok kısa tutulmuş ve hareketle bağlantılı olarak sağına eğik işlenmiştir. Vücudun üst kısmı dolgun ve karın kısmı çocuklarda olduğu gibi hafifçe şişkindir. Ellerini dirseklerinden kırarak bükmüş, sağ dizinin üzerinde birleştirmiştir. Figürün korunan sağ kolunun konturundan elinin tam olarak dizinin üzerinde olduğu görülmektedir. Kaide ya da altlık üzerindeki sağ bacağını dizinden bükerek yukarı kaldırmış, sol bacağını ise tam tersine aşağıya uzatarak zemine basmaktadır. Korunan hatlarına göre Eros, 4-5 yaşlarında bir çocuk görünümünde verilmiştir (fig. 8-10).

Uyuyan Eros'lar, ayakta durarak, uzanarak ve oturarak olmak üzere üç gruba ayrılarak incelenmektedir³⁰. Çalışmada ele alınan Tralleis

³⁰ Kaide/altlık üzerinde uyuyan Eros tipleri dışında uzanarak uyuyan Eros tipleri de yer almaktadır. Tralleis örneğinden farklı olarak uzanarak uyuyan Eros figürlerinin en iyi korunmuş örneklerinden biri, Metropolitan Müzesi'ndeki İÖ 3-2. yüzyıla tarihli bronz heykeldir, bk. Hanfmann 1963, 83 vd. Fig. 7; Mattusch 1996, 161 vd; Sorabella 2007, 354, Fig. 19.1; bu bronz heykeli değerlendiren Ridgway, Eros'un bitkin düştüğünü ve bu nedenle gevşemiş şekilde uyuduğunu (mutatis mutandis) belirtir, bk. Ridgway 2001, 327 vd. Pl. 164; Sorabella, Hellenistik Dönem'deki bu tipin çok sayıda repliğinin üretildiğini, tipin en erken örneğinin sözü edilen yontu olduğunu belirtir. Hellenistik Dönem'e özgü bir çocuğun gerçek anatomik oranlarıyla birebir işlenmesinden yola çıkarak ilk üretiminde canlı modellerin örnek alındığını düşünmektedir, Sorabella 2007, 353 vd; Andreae, Eros'un tipinden yola çıkıp yontuyu İÖ 200 civarına tarihleyerek Palazzo dei Conservatori'de bulunan mermer kopyasını değerlendirmiştir, bk. Andreae 2001, Abb. 68-69; Ridgway, Lysippos ve Skopas'ın Hellenistik Dönem'in başına tarihlenen Eros yontularının olduğunu fakat İÖ 3. yüzyılda bu tiplerin üretiminin devam etmediğini belirtir. Araştırmacı, Roma İmparatorluk Dönemi'nde özellikle bahçelerde süs objesi olarak kullanılan uyuyan Eros yontularının orijinalinin İÖ 3-2. yüzyıla tarihlendiğini tespit etmiştir, bk. Ridgway 2001, 326 vd. Pl. 164; Şahin, Psideia Antiokheia'sından bulunan ve aslan postu üzerinde uzanarak uyuyan bir Eros figürünü değerlendirmiştir. Roma İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenen Berlin, Floransa, Roma, Göttingen, Zagreb, Side ve Malibu replikleriyle karşılaştırılan buluntu, Flaviuslar Dönemi'ne tarihlenmiştir, bk. Şahin 2004, 731 vd; Uyuyan Eros yontularına ait diğer tipte ise figürler ayakta verilmektedir. Bu tipteki yontulardan biri, Smyrna Agorası'ndan bulunmuştur. Şahin ve Taşlıalan'ın değerlendirdiği Eros'un benzer örneklerle göre ayakta olduğu ve sol koluyla ters duran meşaleye dayanarak uyuduğu tespit edilmiştir. Sparta ve Selanik buluntularıyla karşılaştırılan yontunun ayakta uyuyakalan Hypnos-Somnus sıfatı ile saygı gördüğü kabul edilmektedir, bk. Şahin – Taşlıalan 2010, 197, Kat. 21, Res. 35; Eros figürlerine benzer şekilde bazı örneklerde çocuklar ayakta ve uyur şekilde verilmiştir. Bunlardan Selanik buluntusu olan bir çocuk, sağ elinin üzerine başını dayayarak ayakta uyumaktadır. Mendel, bu tipin daha çok

buluntusunun hareketi ve duruşu göz önüne alındığında, kaide/altlık üzerinde oturan ve uyuyan Eros grubuna dâhil olduğu anlaşılmaktadır³¹. Uzanarak uyuyan çok fazla Eros heykel ve heykelciğinin olduğu bilinmekle beraber Tralleis örneğinde olduğu gibi altlık üzerinde oturarak uyuyanlar sayıca daha azdır. Mattusch, uyuyan Eros yontularının Kıta Yunanistan, İtalya, Kıbrıs, Anadolu, Kuzezy Afrika, İspanya ve Fransa gibi farklı coğrafyalarda görüldüğünü belirtir³².

Oturduğu yerde başını dizine dayayarak uyuyan figür motifi açısından, Atina'daki Ulusal Müze'de korunan, 869 envanter numaralı İllisos mezar stelindeki erkek çocuk en erken örnek olarak gösterilmektedir³³. İÖ 340 civarına tarihlenen mezar stelindeki çocuk, Tralleis yontusuyla karşılaştırılabilir bir şekilde dizlerini kırarak ellerini dizlerinin üzerinde birleştirmiş ve başını ellerinin üzerine koyarak hüznü bir ruh haline bürünmüştür. Her iki dizi üzerine ellerini dayayan bu motifin ilk örneği olan erkek çocuk, özellikle bir mezar kabartmasında yer alması nedeniyle mezar

İtalya'da görülen Amor-Somnus tiplerine benzediğini belirlemiştir, bk. Mendel 1914, 82 vd, Nr. 321; Eros'un sol koluyla ters duran meşaleye dayanarak uyuduğu lahit kabartması için bk. Strong 1908, 31, Fig. 9-10; Eros'lar dışında benzer tipte erkek çocuklarının aynı şekilde betimlendiği serbest yontular bulunmaktadır. Atina Agorası'ndan bulunan ve İS 3. yüzyıla tarihlenen genç erkek yontusunun İÖ 4. yüzyıla ait bir eserin kopyası olduğu düşünülmektedir, bk. Shear 1938, 9 vd. Fig. 11; Metropolitan Sanat Müzesi'nde korunan ve İS 2. yüzyıla tarihlenen lahit üzerinde benzer tipte genç erkek karşımıza çıkmaktadır. Lahdin ön yüzünde, köşelerde, ters duran meşaleye dayanarak uyuyan Eros figürleri yer almaktadır. Richter, söz konusu Eros'ların, Praksiteles'in yontuları tipinde olduğunu belirtmektedir, Richter 1925, 78 vd. Fig. 2-3; Ostia'daki nekropol alanından bulunan bir plaka üzerinde benzer tipte bir betimleme yer almaktadır, bk. LIMC III 1986, Eros/Amor, Cupido Nr. 61; Metropolitan Sanat Müzesi'nde korunan 49.101.16 envanter numaralı Antoninler Dönemi'ne tarihlenen bir lahdin kabartması üzerinde ayakta, meşaleye dayanarak uyuyan bir Eros figürü yer almaktadır, bk. McCann 1978, 51, Fig. 53.

³¹ Mattusch 1996, 161.

³² Mattusch 1996, 161 vd.

³³ Himmelmann-Wildschütz 1956, 11 vd; Diepolder 1965, Pl. 45; Ridgway 2001, 86 vd.; Kaltsas 2002, Kat. Nr. XIX; Kinzl 2010, 477 vd. Fig. 22.6; yüksek kabartmalı stelde, figürler bezeme alanını tamamen kaplamaktadır. Skopas'ın heykeltıraşlığa getirdiği yenilik olan ruh halinin yansıtılması bu stelde görülmektedir. Geç Klasik Dönem'e tarihlenen stelde yaşam ve ölüm arasındaki duygu ve yas hali belirtilmiştir. Bezeme alanında, genç yaşta ölen erkek, onun yanında genç bir erkek, hizmetçi ya da ölen kişinin erkek kardeşi yer almaktadır. Basamak üzerinde oturan erkek çocuk dizlerini kırarak elini dizlerinin üzerinde birleştirmiş ve başını ellerinin üzerine koyarak hüznü bir ruh haline bürünmüştür. Bezeme alanının alt kısmında bir köpek, ölen kişinin karşısında da daha yaşlı bir kişi, olasılıkla ölen kişinin babası ölen genç yaştaki oğlu için yas tutmaktadır. Ölen genç erkek seyirciye dönük şekilde verilerek seyirci ile stel arasında duygusal bir bağ oluşması sağlanmıştır. Bu yenilik Yüksek Klasik Dönem'le birlikte stellerde görülmektedir, bk. Kleiner 2014, 146 vd. Fig. 5. 64.

ikonografisi açısından çok önemli olmakla birlikte bu haliyle daha sonraki Eros figürlerinde rastladığımız bir resim motifine örnek olmuştur³⁴.

Araştırmanın konusunu oluşturan uyuyan Eros yontusu, motif olarak Roma İmparatorluk Dönemi modasını yansıtmaktadır. Bol³⁵, Vorster³⁶, Schönerberger³⁷ ve Söldner³⁸ farklı bölgelerde bulunan uyuyan Eros yontularının replikleri ve ikonografisi konusunda araştırmalar yapmıştır. Araştırmacılar tarafından söz konusu tipteki yontuların, mermer ve terrakotta olmak üzere on yedi farklı repliği saptanmıştır. Bu durumda Tralleis repliği ile örnek sayısı on sekize yükselmektedir. Özellikle Konya Müzesi'nde korunan 432 envanter numaralı replik³⁹, Nikaea buluntusu Bursa Müzesi'nden 3 envanter numaralı kopya⁴⁰, Pergamon buluntusu İzmir Müzesi'nden 20/63 envanter numaralı⁴¹ örneklerle Tralleis buluntusunun eklenmesiyle birlikte Anadolu buluntusu replik sayısı mermer yontularda dörde yükselmektedir. Çalışmada detaylı şekilde ele alınan

³⁴ Diepolder 1965, Pl. 45; benzer motifteki terrakotta figürinler ise daha erken döneme tarihlenmektedir. Bunlardan Çanakkale Arkeoloji Müzesi'ndeki Calvert Koleksiyonu'ndan oturan erkek çocuk figürinleri (Temple Boys) bu motifin figürinlerde korunan örnekleri olmalıdır. Kaplan'ın değerlendirdiği Ovacık Köyü buluntusu bir figürin çıplak ve oturur şekilde verilmiştir. Sağ bacını dizinden bükerek yukarı kaldıran figürin sol bacağına yine dizinden bükerek yere paralel uzatmıştır. Sağ elini omzunun soluna dayayan çocuk, başını omzu üzerindeki sol elinin üstüne uzatarak uyumaktadır. Sol eli ise destek alır şekilde yerde uzanan sol bacağına uzanır. Motif açısından daha erken örneklerle karşılaştırılarak İÖ 5. yüzyıla tarihlenmiştir. Kaplan, sağ bacağı yere paralel, sol bacağı ise dikey olarak uzanan uyuyan çocuk figürinlerinin daha çok Rhodos ve Anadolu örneklerinden bulunduğunu tespit etmiştir, bk. Kaplan 2010, 128 vd; aynı motife sahip buluntu yeri bilinmeyen bir zenci çocuk figürini ise İÖ 5. yüzyılın ortasına tarihlenmektedir. Burada dizlerini kırarak oturan çocuk sağ dizi üzerindeki ellerine yaslanarak uyumaktadır, bk. Higgins 1954, 173 vd. Pl. 30, Nr. 158; Mollard-Besques 1971, Pl. 73, a-D 339, c-D 340; Kaplan 2010, 133, dip. 57; erken örnekler dışında Hellenistik Dönem'e tarihlenen figürinlerde ayakta duran Eros'un sol omuzunu eğerek başını yasladığı ve uyuduğu görülmektedir. Bu örnekler dışında Anadolu, İtalya, Kertsch, Myrina ve Smyrna buluntularında benzer motifler görülmektedir, bk. Winter 1903, Taf. 287, Nr. 10, Taf. 348, Nr. 10; Taf. 349, Nr. 10, Taf. 349, Nr. 2; Taf. 349, Nr. 9; Taf. 349, Nr. 3; Figürinler dışında Peloponnesos buluntusu bir yüzük parçası üzerinde benzer durumda Eros betimlenmiştir. İÖ 4. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen betimlemede Eros, dörtgen bir kaide üzerinde gösterilmiştir. Tralleis yontusuna benzer şekilde sağ ayağını kaide üzerinde tutarak dizini bükün figür, yerden yükselen meşaleye dayalı ellerine uzanarak uyumaktadır, bk. LIMC III 1986, 882, Eros 372.

³⁵ Bol 1980, 60-62.

³⁶ Vosrter 1983, 319 vd.

³⁷ Schönerberger 1994, 49-74.

³⁸ Söldner 1986, 11 vd.

³⁹ Vorster 1983, 319, Not. 711.

⁴⁰ Vorster 1983, 319, Not. 711.

⁴¹ Vorster 1983, 319, Not. 711.

terrakotta figürinlerden Anadolu kökenli⁴² ve Tarsus buluntusu⁴³ bir örneğe ek olarak Smyrna'dan bulunan iki figürin⁴⁴ eklendiğinde bu tipteki Anadolu buluntusu örnek sayısı toplamda dokuza yükselmektedir.

Ludwig Museum'daki Anadolu buluntusu, Hellenistik Dönem'e tarihlenen AK0279 envanter numaralı terrakotta uyuyan Eros figürünü, bu tipteki Eros'ların en erken örneği olarak gösterilir⁴⁵. Burada kaya ya da altlık üzerinde oturan bir Eros, dizinden bükerek yukarı kaldırdığı sol bacağının dizinin üzerindeki ellerine başını dayayarak uyumaktadır. Uzun ve dalgalı saçlar önce alın üzerinde toplanmış, daha sonra uzun ve dalgalı bırakılmıştır. Başını soluna çevirerek dizleri üzerindeki ellerine dayamıştır. Başının hareketiyle birlikte omuzları soluna, beli ise tam tersine sağına dönük verilmiştir. Sol ayağının tersine, sağ ayağını yana doğru iyice açarak bacak arasını geniş tutmuştur. Sol bacak yukarıda ve gergin olmasına rağmen altlıktan sarkan sağ bacak tam tersine serbest ve hareketlidir. Erken Hellenistik Dönem'den itibaren serbest yontularda karşımıza çıkan baş, omuzlar, kollar, bel ve bacakların duruşuyla oluşturulan kontrast hareketlerin devam ettiği görülmektedir. Sporn'un Hellenistik Dönem'e tarihedığı figürin, bu duruşa sahip örneklerin erken dönemden itibaren kullanıldığını göstermesi açısından önemlidir. Figürin, çalışmada ele alınan Tralleis yontusuyla aynı duruşta olmasına rağmen bacak ve kollarının pozisyonu farklıdır. Bu figürin dışında Louvre Müzesi'nde korunan Smyrna buluntusu, Eros figürünü de bacak ve kollarının hareketi dışında aynı duruşu sergilemektedir⁴⁶. Smyrna örneği, bacak ve kollarının karşıt hareketiyle bu motifteki önemli örneklerden biri olmalıdır. Ancak Leiden'deki Musee National des Antiquities'te korunan Smyrna buluntusu bir figürin, bu duruşa sahip Eros'ların en erken örneği olmalıdır⁴⁷. İÖ 2. yüzyılın sonlarına tarihlenen Eros, bir altlık üzerinde çıplak ve oturur şekilde verilmiştir. Saçları, Hellenistik Dönem örneklerinde olduğu gibi dalgalı ve gür verilmiştir. Ortadan ikiye ayrılan saçların üzerinde bir çelenk yer almaktadır. Başını sert şekilde soluna ve aşağı, omzunu ise tersine sağına döndürmüştür.

⁴² Sporn 2005, Kat. No. 253.

⁴³ Mollard-Besques 1971, Pl. 355, a- E/D 2301.

⁴⁴ Winter 1903, Taf. 349, Nr. 3; Mollard-Besques 1971, Pl. 216, c-D 1062; Leyenaar-Plaisier 1979, Pl. 50, Nr. 296.

⁴⁵ Sporn 2005, Kat. No. 253.

⁴⁶ Mollard-Besques 1971, Pl. 216, c-D 1062.

⁴⁷ Winter 1903, Taf. 349, Nr. 3; Leyenaar-Plaisier 1979, Pl. 50, Nr. 296.

Altlık üzerinde sabit duran beli, omuzların tersine sağına yönelmiştir. Figür sol elini dizinin üzerine uzatırken sağ elini tam tersine yana ve aşağı uzatır. Altlık üzerinde duran sol bacağı yukarı kaldırıp dizinden büken figür, sağ bacağı ise tam tersine altlık üzerinden aşağı sarkıtır. Özellikle başı, kolları ve bacalarının hareketiyle Tralleis yontusundan farklı olan figürün, Roma İmparatorluk Dönemi kopyalarına örnek olmuştur. Benzer şekilde Hellenistik Dönem'e tarihlenen Tarsus buluntusu bir Attis figürünü⁴⁸ aynı duruşta olmasına rağmen bacak ve kollarının pozisyonuyla çalışmada ele alınan yontudan farklıdır.

Roma İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenen replikler ise sayıca daha fazladır. Bu nedenle Tralleis yontusunun replikler arasındaki konumunun belirlenmesi gerekmektedir. İlk örnek, Sir John Soane's Müzesi'nde korunan M1025 envanter numaralı uyuyan Eros yontusudur. Sağ ayağını zemine uzatan figürün kanatları ve sol ayağı kırıktır. Michaelis, anıtsal bir çeşmede bulunan uyuyan Eros'un, ortası delikli bir urne üzerinde oturduğunu, sol dizi üzerinde ellerini birleştirip başını elleri üzerine dayadığını belirtir⁴⁹. Antoninler Dönemi'ne tarihlenen söz konusu yontu, bacak ve kollarının pozisyonu dışında Tralleis örneğiyle aynı tiptedir. Diğer replik ise J. Paul Getty Müzesi'nde korunmaktadır⁵⁰. Kaide üzerinde oturarak uyuyan Eros'un, Tralleis yontusundan farklı olarak sol bacağı dizinden kıvrık işlenmiştir. Ellerini sol dizi üzerinde birleştiren Eros, ellerinin üzerine başını yaslayarak uyumaktadır. Hareket olarak benzer olmasına rağmen, baş, kollar ve bacalarının pozisyonu farklıdır. Repliklerden birinin Ny Carlsberg Glyptothek'te korunan 537 envanter numaralı örnek olduğu bilinmektedir⁵¹. Diğerlerine göre daha iyi korunan çıplak Eros, bir altlık üzerinde oturmaktadır. Tralleis yontusundan farklı olarak altlık üzerinde sol bacağı dizinden büken figür, başını sol dizi üzerindeki ellerine yaslamıştır. Sağ ayağı ise tam tersine hareketiz verilmiştir. Eros'un üzerinde oturduğu altlığın yan tarafında bir sadak, ortasında ise meşale ya da haşhaş kapsülü yer almaktadır. Diğer iki kopya ise Roma'daki Palazzo Doria'da bulunmaktadır⁵². Latium buluntusu olan repliklerde, Tralleis buluntusundan farklı olarak sol bacağı altlık üzerinde dizinden büken ve

⁴⁸ Mollard-Besques 1971, Pl. 355, a- E/D 2301.

⁴⁹ Michaelis 1882, 474, Nr. 4; ayrıca bk. <http://jeromeonline.co.uk/antiquities/index.cfm>.

⁵⁰ Koch – Wight 1988, 117, Nr. 44.

⁵¹ Poulsen 1951, 132, Cat. Nr. 176; Vorster 1983, 318.

⁵² Reinach 1906, Pl. 354, Nr. 4; Vorster 1983, 318.

başını sol dizi üzerindeki ellerine dayan figürlerin sağ bacakları hareketsiz verilmiştir. İki replikte de figürlerin yanında sadak yer almaktadır. Diğer bir replik ise Hadrumetum (Sousse) buluntusu olup Musee Archeologique de Sousse'da korunmaktadır⁵³. Altlık üzerinde oturan Eros'un başından büyük bir parça ile sağ bacağından dizinden altı kırık olmasına rağmen yontu tanımlanabilir durumdadır. Tralleis yontusuyla benzer şekilde 4-5 yaşlarında ve çocuk görünümlü olan Eros, farklı olarak sol bacağı altlık üzerinde dizinden bükerek başını sol dizi üzerindeki ellerine dayayarak uyumaktadır. Özellikle dolgun vücut yapısı ile etli bacaklar benzerdir. Bu örnekler dışında Römisch–Germanisches Museum'da yer alan 129 envanter numaralı repliğin⁵⁴ Colonia Claudia Ara Agrippinensium buluntusu olduğu bilinmektedir. Tralleis örneğinde olduğu gibi belinden üst kısmı korunan Eros'un farklı olarak sol bacağı hareketli ve dizinden büküktür. Başını sol dizi üzerindeki ellerine dayayan figürün sağ bacağı olasılıkla altlıktan aşağı uzanmaktadır. Saschen Staatliche Kunstsammlungen'de bulunan Hm 253 envanter numaralı, iyi korunan replik için de benzer durum geçerlidir. Özellikle Konya Müzesi'nde korunan 432 envanter numaralı replik⁵⁵, Nikaia buluntusu Bursa Müzesi'nden 3 envanter numaralı kopya⁵⁶, Pergamon buluntusu İzmir Müzesi'nden 20/63 envanter numaralı replikler⁵⁷ dışında Ince Blundell Hall⁵⁸, Palazzo Corsini al Prato'da⁵⁹ ve Museo Archeologico Nazionale'de bulunan örnekler⁶⁰ dönemin önemli replikleri arasında sayılmaktadır.

Tralleis yontusu ve diğer replikler arasında yapılan karşılaştırmalara göre vücudun çıplak ve 4-5 yaşlarındaki çocuk görünümde olması, yükselen diz üzerine ellerin uzanması ve başın yaslanması, bir elin alta, diğer elin onun üzerinde başa destek olması, dizden bükük bir bacağın yukarıda, diğer bacağın ise rahat şekilde aşağı uzanması bu tipteki dönem repliklerinin ortak özelliğidir. Tipin orijinali olarak gösterilen Hellenistik Dönem figürinlerinden farklı olarak Roma İmparatorluk Dönemi repliklerinde

⁵³ Vorster 1983, 319, 711.

⁵⁴ Esperandieu 1922, Cat. Nr. 6442.

⁵⁵ Vorster 1983, 319, Not. 711.

⁵⁶ Vorster 1983, 319, Not. 711.

⁵⁷ Vorster 1983, 319, Not. 711.

⁵⁸ Ashmole 1929, 37, Pl. 26, Cat. Nr. 83d.

⁵⁹ Vorster 1983, 319 vd.

⁶⁰ Vorster 1983, 319 vd.

duruş şematik verilerek yana ve aşağı uzaması gereken sağ el, sol diz üzerine uzanmaktadır. Diğer Roma İmparatorluk Dönemi replikleri için bu durum söz konusuyken Tralleis repliğinde durum daha farklıdır. Çünkü çalışmada ele alınan Eros, diğer dönem repliklerinden farklı olarak sağ bacağı dizinden bükerek yukarı kaldırır, başını sağ dizi üzerindeki ellerinin üzerine yaslamaktadır. Böylece tip, diğer uyuyan Eros'larla aynı olmasına rağmen hareketler farklıdır. Bacağın hareketine bağlı olarak kollar ve başın pozisyonu da değişmektedir. Hellenistik Dönem örneklerinden farkı ise kollarının duruşudur. Bu nedenle aslında irdelenmesi gereken konu Tralleis örneğindeki Eros'un farklı hareketleridir. İlk olarak repliği yontan heykeltraşın farklı yorumu olarak düşünülmesi gerekmektedir. Diğer taraftan Tralleis yontusunun belirli bakış açısına sahip niş şeklindeki bir alana yerleştirilmek üzere tasarlandığı, bu nedenle farklı yapıldığı akla gelmektedir. Örneğin sağ dizi üzerine başını dayayarak uyuyan tek örnek, Vatikan'daki Galleria dei Candelabri'de korunan Protesilaus ve Laodomeia lahdinin ön yüzündeki kabartmadaki erkek figürdür⁶¹. Buradaki lahit üzerinde belirli bir bakış açısı olması gerektiğinden erkek figür, Tralleis yontusunda olduğu gibi sağ dizinin üzerine başını yaslamaktadır. Diğer görüşte ise Eros'un yanında duran başka bir yontu nedeniyle bu şekilde yapılmış olabileceği düşünülebilir. Ancak, yontunun yanında her hangi bir yapı ya da kalıntıya rastlanmadığından neden bu şekilde yapıldığı hakkındaki soru yanıtız kalmaktadır. Sonuç olarak, Tralleis yontusunun uyuyan Eros tipinin, tersyüz (spiegelverkehr) bir kopyası olduğunu savlamak doğru olacaktır.

Filges'in tespit ettiği gibi uyuyan Eros'un yalnız değil de, Aphrodite ya da Hygeia gibi tanrıçalarla olmak üzere çoğunlukla grup şeklinde betimlenmiş olduğu da göz ardı edilmemelidir. Filges, Aphrodite ve Hygeia yontularını ele aldığı çalışmasında figürlerin yanında yer alan benzer tipteki Eros yontularını da değerlendirerek tipin kökeni konusunda Anadolu'yu önermektedir⁶². Aphrodite ile uyuyan Eros'un birlikte verildiği heykel gruplarından ikisi Side'de bulunmuştur. İnan, Severuslar Dönemi'ne tarihlediği yontu grubundaki Eros figüründen⁶³ yola çıkarak, tipin Hellenistik Dönem kökenli olduğunu düşünmektedir. Bu düşüncesini pekiştirmek için Vatikan Müzesi'ndeki "Balıkçı Çocuk" yontusunu örnek gösterir ve tipin

⁶¹ Newby 2010, 198 vd. Fig. 6. 2.

⁶² Filges 1999, 377-430.

⁶³ İnan 1975, 140-141, K. 80, Lev. LXXII, Nr. 2.

Eros'lar dışında çocuklar tarafından da kullanıldığını belirtir⁶⁴. Benzer şekilde J. Paul Getty Müzesi'nde korunan 71.AA.338 envanter numaralı Hygeia figürünün bacağına yanında, Tralleis örneğiyle aynı tipte uyuyan Eros işlenmiştir⁶⁵. Basamaklı kaya üzerinde oturan Eros, yukarı kaldırdığı sol dizi üzerindeki ellerine yaslanarak uyumaktadır. Sağ bacağına dikey şekilde yere uzatan Eros'un vücudunun üst bölümü soluna eğik verilmiştir. Hygeia'nın Eros ile birlikte verildiği diğer yontu, Anadolu buluntusu olup Antoninler Dönemi sonu – Severuslar Dönemi başına tarihlenmektedir⁶⁶. Diğer taraftan Sadberk Hanım Müzesi'nde korunan anadyomene tipindeki bir Aphrodite figürünün sol bacağına yanında aynı tipte bir Eros figürünü yer almaktadır. İS 3. yüzyıla tarihlenen eserde Eros'un, Tralleis yontusuna benzer şekilde kaide üzerinde oturduğu görülmektedir⁶⁷.

Oturarak uyuyan Eros yontusunun ikonografik özellikleri ve kullanım amacının tam olarak anlaşılabilmesi için ikonografik açıdan ele alınması gerekmektedir. Sorabella'ya göre Hellenistik Dönem kökenli olan tipin Roma İmparatorluk Dönemi'nde çok sayıda kopyası üretilmiştir. Dönem kopyalarındaki figürlere yay, meşale, gelincik/haşhaş demeti eklenerek figürler Hypnos-Somnus adıyla anılmıştır⁶⁸. Tralleis örneğinde olduğu gibi, Eros figürleri uyur şekilde betimlendiği için Hypnos figürlerinden ayırmak oldukça zordur. Ayrıca uyuyan Eros'ların sadak, yay, ok gibi atribütler yanında, meşale, kertenkele ya da bazen elinde haşhaş demetiyle birlikte verildikleri ve giyimli oldukları bilinmektedir⁶⁹. Saraçoğlu, heykeltıraşlık eserlerinde Hypnos'un huzur ve sevgi veren delikanlı ya da tombul bir çocuk gibi betimlendiğini tespit etmiştir. Elinde ise genellikle içinde afyon ve haşhaş olan bir boynuz taşımaktadır. Roma İmparatorluk Dönemi betimlemelerinde de benzer şekilde elinde haşhaş kapsülleriyle yakışıklı genç erkek şeklinde gösterildiği tespit edilmiştir⁷⁰. Hypnos'un değneği ve sihirli

⁶⁴ İnan 1975, 140 vd.

⁶⁵ Koch – Wight 1988, 117.

⁶⁶ Saraçoğlu 2005, 54 vd. Res. 8-9.

⁶⁷ Kepçe – Gerçeker 2011, 122.

⁶⁸ Sorabella 2007, 353 vd.

⁶⁹ Mattusch, uyuyan Eros figürlerinin bazılarının ellerinde lobut taşımaları ve aslan postuyla birlikte verilmeleri nedeniyle aslında çocuk Herakles'in anlatılmak istendiğini, diğer taraftan çeşme yapıları ve mezar kültürüyle bağlantılı olabileceklerini düşünmektedir. Eros figürlerinin duruşlarının aslında günlük hayat sahnelerini gösterdiğini düşünmektedir, bk. Mattusch 1996, 161 vd.

⁷⁰ Saraçoğlu 2005, 54 vd.

iksiri ile insanları uyuttuğuna inanılmıştır. Tralleis yontusunda başın, sağ diz üzerindeki ellere dayanması yanında uyur şekilde gözlerin kapalı verilmesiyle olasılıkla Hypnos/Somnus tiplerine daha yakın görünmektedir. Ancak araştırmalar sırasında başka her hangi bir buluntu ele geçmediğinden yontunun durumunu ve atribütlerini belirlemek zordur.

Araştırmacılara göre bu tip daha çok Roma İmparatorluk Dönemi lahitlerindeki frizlerde ve mezar kabartmalarında kullanılmıştır⁷¹. Örneğin önceleri Sir Frederick Cook Koleksiyonu'nda korunan ve Roma İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenen bir lahdin ön yüzündeki kabartmada benzer tipte bir Eros işlenmiştir. Endymion ve Selene mitolojisinin anlatıldığı kabartmada uzanan figürün yanındaki Eros, oturur ve uyur şekilde verilmiştir⁷². Diğer taraftan Metropolitan Sanat Müzesi'nde korunan ve İS 2. yüzyıla tarihlenen lahit üzerinde benzer tipte genç erkek karşımıza çıkmaktadır⁷³. Ayrıca Vatikan'daki Galleria dei Candelabri'de korunan Protesilaus ve Laodomeia lahdinin ön yüzündeki kabartmada, yukarıdaki sağ dizi üzerine elini dayayarak uyuyan bir erkek figür işlenmiştir⁷⁴. Pasquale ve Paolucci,

⁷¹ Koch – Wight 1988, 117 vd.; Eros'un mezarlarla ilgili kullanımı için bk. Kekule 1884, Taf. XLVII, Nr. 2.; Cartault 1890, Pl. 1 vd; Hutton 1895, PL. IV, Fig. 2; Winter 1903, 339 vd; Strong 1908, 30 vd. Nr. 40-45; Sieveking 1916, Taf. 89; Richter 1925, 78 vd. Fig. 3; Burr 1934, Pl. XVII, 42, 43, Pl. XXII, Nr. 54, 55; Von Bothmer 1949, 205 vd; Vermeule 1955, 129 vd; Nicholson 1968, Pl. 125, Nr. 146; Mollard-Besques 1963, Pl. 39 vd; Mollard-Besques 1971, Pl. 10 vd; Wlosok 1975, 165 vd; Töpferwein 1976, Taf. 63, Nr. 420; Leyenaar-Plaisier 1979, Pl. 100, Nr. 700; Bouzek 1980, 135 vd; LIMC III 1986, Eros 974 – 976; Tulay 1991, 25 vd; Türktüzün 1992, 94, Res. 12; Graepler 1997, 178; Ajoonian 1999, 112 vd; Merker 2000, 182 vd; Smith – Ratte 2000, 240, Fig. 20; Huguenot 2001, 29; Dunbabin 2003, 123, Fig. 70; Rumscheid 2006, Taf. 95 vd; Kassab-Tezgöz 2007, Pl. 38 vd.

⁷² Strong 1908, 30, Pl. XXI, Nr. 45.

⁷³ Richter 1925, 77 vd. Fig. 2-3.

⁷⁴ İ.S. 120-140 arasında tarihli ve J. Paul Getty Müzesi'nde korunan 73.AA.11 envanter numaralı lahit üzerinde uzanan genç kız yontusunun yanında uyuyan bir Eros yer almaktadır, bk. Newby 2010, 198 vd. Fig. 6. 2. Aynı müzede ki 85.AA.30 envanter numaralı küçük bir lahdin kenarlarında ters duran meşaleye dayanarak uyuyan Eros figürleri betimlenmiştir, bk. Koch – Wight 1988, 65 vd. Nr. 21; Roma'da bulunan ve İS 3. yüzyılın üçüncü çeyreğine tarihlenen bir lahdin kapağında erkek ve kadın olmak üzere bir çift işlenmiştir. Kapağın köşesinde ise yanındaki desteğe sol kolunu dayayarak uyuyan bir Eros verilmiştir, bk. LIMC III 1986, 1034, Amor/Cupido 655; Thessaloniki buluntusu olan ve Roma İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenen bir lahdin üzerinde benzer tipte bir Eros işlenmiştir, bk. LIMC III 1986, Eros 979; Eskiden Sir Frederick Cook koleksiyonunda korunan ve Roma İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenen bir lahdin ön yüzündeki kabartmada da benzer tipte bir Eros işlenmiştir. Endymion ve Selene mitolojisinin anlatıldığı kabartmada uzanan figürün yanındaki Eros, oturur ve uyur şekilde verilmiştir, bk. Strong 1908, 30, Pl. XXI, Nr. 45; Metropolitan Sanat Müzesi'nde korunan ve İS 2. yüzyıla tarihlenen lahit üzerinde Tralleis yontusuyla aynı tipte bir erkek figürü verilmiştir. Lahdin ön yüzünde Selene ve Endymion'un mitolojisini anlatan kabartma yer almaktadır. Kabartmada kaya üzerinde verilen

lahitler üzerinde betimlenen Eros figürlerinin ölümden sonraki yaşamı simgelediğini ve bu şekliyle çocuk mezarlarında kullanıldığını düşünmektedir⁷⁵. Strong, uyuyan Eros figürünü, hayatın sona erişinin simgesi olarak yorumlamıştır. Richter, bu tipteki örnekleri ölümün kişileştirilmesi olarak yorumlamıştır. Araştırmacıya göre lahitlerde yaygın olarak görülen Eroslar, geçici uykuyu temsil etmektedir⁷⁶. McCann'a göre Eros, mezar kontekstinde ölüm ve uykuyu simgelemektedir. Saraçoğlu'na göre uyuyan Eros figürleri, ölüm uykusundan ziyade tekrar uyanmak üzere yatılan, geçici derin uykuyu simgelemektedir⁷⁷. Frel ve Morgan, Roma İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenen bir lahitten yola çıkarak, Eros figürlerinin zamansız ya da erken ölümü simgelediğini düşünmektedir⁷⁸.

Lahitler dışında mezar stellerinde de benzer figürler yer almaktadır. Bunlardan İÖ 2. yüzyıla tarihlenen Smyrna buluntusu bir mezar stelindeki bezeme alanının üst kısmında betimlenen kız çocuk benzer tiptedir⁷⁹. Bunun dışında Syme⁸⁰, Kos⁸¹, Khios⁸², Kyzikos⁸³, Rhodos⁸⁴ ve Samos⁸⁵ stellerinde benzer tipte genç erkek figürleri işlenmiştir.

Tralleis yontusu Batı Nekropolis alanı sınırları içerisinde bulunduğu olasılıkla bir çocuk mezarında erken ve istenmeyen ölümü, ölüm yerine gelen geçici uykuyu simgelemesi amacıyla ölen kişinin yakınları tarafından bırakılmış olmalıdır⁸⁶. Çalışmada ele alınan yontuda Hypnos/Somnus özellikleri görülmesine rağmen özellikle heykelin alt yarısının kırık olması nedeniyle tipolojik özellikleri dışında bu kanıyı destekleyecek her hangi bir atribüte rastlanmamıştır.

benzer tipteki genç erkeğin üzerinde koyunlar ve bir köpek betimlenmiştir, bk. Richter 1925, 78 vd. Fig. 3; Dunbabin, Roma İmparatorluk Dönemi lahitlerini değerlendirdiği çalışmasında ölü yemeği sahneli lahitlerde, Eros tipinde uyuyan erkek ya da kız çocukların resmedildiğini tespit etmiştir, bk. Dunbabin 2003, 123, Fig. 70.

⁷⁵ Pasquale – Paolucci 2001, 50 vd.

⁷⁶ Richter 1925, 78 vd.

⁷⁷ Saraçoğlu 2005, 55 vd.

⁷⁸ Frel – Morgan 1987, 64 vd. Fig. 50.

⁷⁹ Pfuhl – Möbius 1977, Taf. 98, Nr. 646.

⁸⁰ Pfuhl – Möbius 1977, Taf. 120, Nr. 825.

⁸¹ Pfuhl – Möbius 1977, Taf. 120, Nr. 828.

⁸² Pfuhl – Möbius 1977, Taf. 120, Nr. 823.

⁸³ Pfuhl – Möbius 1977, Taf. 121, Nr. 829.

⁸⁴ Pfuhl – Möbius 1977, Taf. 120, Nr. 824.

⁸⁵ Pfuhl – Möbius 1977, Taf. 120, Nr. 826.

⁸⁶ Şahin 2004, 738 vd.

Stilistik Değerlendirme ve Tarihleme

Yapılan tipolojik karşılaştırmalar dışında, Tralleis antik kentinde daha önce yapılan kazı ve araştırmalarda farklı dönemlere tarihlenen Eros yontu ve figürinleri bulunmuştur. Bunlardan Tralleis Güney Nekropolis buluntusu olan ve Aydın Arkeoloji Müzesi'nde sergilenen uçan Eros figürinleri kentteki en erken buluntuları oluşturmaktadır. Yüksek Hellenistik Dönem'e özgü kontrast yaratan hareketli ve barok yapıları, dolgun yüz hatları yanında şişkin elmacık kemikleri ve etli göz kapaklarıyla İÖ 2. yüzyılın ikinci çeyreğinin stilini yansıtır⁸⁷. Diğer taraftan Geç Hellenistik Dönem'e tarihlenen bir Eros yontusuna ait baş parçası, Arsenal alanında yapılan kazı çalışmalarında bulunmuştur⁸⁸. Kısa saçlar, dolgun ve yuvarlak yüz, şişkin elmacık kemikleri ve etli göz kapakları dönemin portrelerinde de karşılaşılan özellikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Tralleis buluntusu olan ve Roma İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenen Eros yontuları sayıca daha fazladır. Bunlardan 1884 yılında İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde koruma altına alınan mermer bir Eros, üzerine uzandığı Herakles atribütleriyle birlikte uyur şekilde betimlenmiştir⁸⁹. Figür, sol omzuyla birlikte sol elini yastık yaparak uyumakta, sağ elinde ise Herakles atribütü taşımaktadır. Bu yontuyu değerlendiren Özgan, Eros'un kaya üzerindeki bir aslan postuna uzanarak uyuduğunu belirtir. Benzer tipteki tombul çocuk şeklinde işlenen Eros yontularının orijinalinin Hellenistik Dönem'den olması gerektiğini düşünmektedir⁹⁰. Burada belirtilen yontular dışında Aydın'ın Karapınar Köyü'nde bulunan Aphrodite yontusunun yanında Eros'un ayakta verildiği heykel grubu 1891 yılında İstanbul Arkeoloji Müzeleri koleksiyonuna dâhil edilmiştir⁹¹. Diğer Eros yontusu ise GYM-B sektöründeki O1 ve O2 nolu odaların önünde yer alan mozaikli salonda bulunmuştur⁹². Uzarak uyuyan diğer Eros ise 20. yüzyıl başlarında İzmir'deki Evangelos Okulu'nda korunan fakat daha sonra kaybolan yontudur. Figür sol elini yastık yaparak uyumakta ve sağ elini öne uzatmaktadır. Özgan

⁸⁷ Çekilmez 2014, K. 28-32.

⁸⁸ Dinç – Dede 2003a, Fig. 9.

⁸⁹ Mendel 1914, 81, Nr. 320; Oikonomos 1923, 84, Nr. 24; Özgan 1982, 156 vd. K. 68, Res. 160; Woodford 1989, Pl. IV, a.

⁹⁰ Özgan 1982, 156 vd. K. 68, Res. 160.

⁹¹ Mendel 1914, 105, Nr. 365; Reinach 1904, 374 vd.

⁹² Dinç – Dede 2003b, 406 vd. Res. 5.

bu yontuda sert, kuru ve metalik bir stilin hâkim olduğunu ve bu nedenle Traian-Hadrian Dönemi'nden olması gerektiğini belirtir⁹³.

Çalışmada ele alınan yontu kazı sırasında bir tabakadan bulunmadığından tarihlendirme ancak benzer örnekler yardımıyla stil ve gözlem yoluyla yapılabilmektedir. Yukarıdaki tipolojik incelemeler sonucunda, çalışmada ele alınan Tralleis yontusunun daha önceki araştırmacıların belirlediği “Oturarak Uyuyan Eros” tipinin Roma İmparatorluk Dönemi'ne ait kopyalarından biri olduğu anlaşılmaktadır⁹⁴ (fig. 1-5). Eros'un başı, omzu, kolları ve bacaklarının kontrast yaratan duruşu Hellenistik Dönem'den gelen özellikler gösterirken, bozulan anatomik yapısı ve tipinden kaynaklanan zorunlu hareketleri dışındaki durağan yapısı, Roma İmparatorluk Dönemi'nin izlerini taşımaktadır. Özellikle yontunun iççiliği ve saç tipi, tarihlendirme açısından önemlidir. Çalışmada ele alınan Eros'a stil olarak en yakın buluntulardan biri, Pisidia Antiokheiası'ndan ele geçen ve Flaviuslar Dönemi'ne tarihlenen Eros yontusudur⁹⁵. 4-5 yaşlarındaki çocuk görünümü, dolgun ve yuvarlak yüz hatları, şişkin yanakları, etli kolu ve bacakları, şişkin karnı ve sıkı vücudu benzer özellikleridir. Bu örnek dışında Berlin Staatliche Museen'de bulunan ve Flaviuslar Dönemi'ne tarihlenen Sk. 148 envanter numaralı uyuyan Eros yontusu⁹⁶, çocuk görünümü, dolgun ve yuvarlak yüzü, şişkin elmacık kemikleri, etli ve dolgun vücudu yanında uçları içe dönük ve ortası matkapla delinmiş perçemleriyle benzer stil özelliklerini sergilemektedir. Museo Nazionale Romano'da korunan 52694 envanter numaralı lahdin ön yüzünde büst taşıyan Eros figürleri⁹⁷ ile Smyrna Agorası'nda bulunarak İS. 1. yüzyıla tarihlenen bir uyuyan Eros'ta da benzer stil görülmektedir⁹⁸. İlk defa İS 68 ve sonrasındaki portrelerde karşımıza çıkan alt çenenin belirgin şekilde sarkık verilmesi, yüzün dolgun ve yuvarlak yapısı, Tralleis yontusunda da karşımıza çıkmaktadır⁹⁹ (fig. 8-10). Diğer taraftan Eros'un uçları içe dönük ve ortası matkapla delinmiş perçemleri, Iulius-Claudiuslar Dönemi kadın portrelerinden itibaren İS erken

⁹³ Özgan 1982, 156 vd. K. 69, Res. 161.

⁹⁴ İnan 1975, 140 vd.

⁹⁵ Şahin 2004, 738 vd.

⁹⁶ Söldner 1986, 248 vd. Abb. 129, Kat. Nr. 117.

⁹⁷ LIMC III 1986, 982, Amor, Cupido 221.

⁹⁸ Şahin – Taşhahan 2010, 197 vd.

⁹⁹ Kleiner 1992, 43.

4. yüzyıla kadar uzun bir süre portrelerde görülmektedir¹⁰⁰. Yukarıdaki stilistik incelemeler ve karşılaştırmalar sonucunda Tralleis yontusunun Flaviuslar Dönemi özellikleri gösterdiği anlaşılmaktadır. Özellikle Traian ve Hadrian Dönemi'ne göre daha erken olmalıdır. Çünkü bu dönemde sert, kuru ve metalik bir stil hâkim olmaktadır. Örneğin önceleri İzmir'deki Evangelos Okulu'nda korunan Tralleis buluntusu bir uyuyan Eros yontusu Traian ve Hadrian Dönemi'ne tarihlenmiştir¹⁰¹. Diğer taraftan Museo Nacional del Prado'da bulunan ve İS 120-130 civarına tarihlenen E-640 envanter numaralı uyuyan Eros yontusunun¹⁰² çocuksu görünümünden çıkarak yetişkin verildiği, yüz hatlarının sertleştiği, vücut hatlarının kalınlaştığı, basen kısmının genişlediği ve saçlarda matkap kullanımının arttığı görülmektedir. Bu nedenle Tralleis yontusu daha erken özellikler göstermektedir. Bu örnekler dışında Severuslar Dönemi'nde ise hareketler tamamen şematikleşmekte ve anatomik yapı bozulmaktadır. Örneğin Side'de bulunan ve İnan tarafından Severuslar Dönemi'ne tarihlenen bir Eros, duruş ve hareket olarak benzer olmasına rağmen daha şematiktir¹⁰³. Aynı kentte bulunan diğer yontu grubundaki uyuyan Eros'un ise anatomik yapısının tamamen bozulduğu görülmektedir¹⁰⁴. Bu nedenle Tralleis yontusu, Side buluntularına göre daha erken özellikler taşımaktadır.

¹⁰⁰ Özgan 2013, 230, Res. 152; Aphrodisias'taki Sebasteion buluntusu kabartmalardaki Agrippina başında, iki yana taranan perçemlerin ortasının matkapla delindiği görülmektedir, bk. Erım 1990, 156, Fig. 5; J. Paul Getty Müzesi'nde korunan ve İ.S. 1. yüzyıl sonlarına tarihlenen Flaviuslar Dönemi kadınlarında saç uçları motif, Eros figürüyle benzer şekildedir, Frel – Morgan 1987, 52 vd. Fig. 36-41; Venice'deki Museo Archeologico'da korunan ve İS erken 4. yüzyıla tarihlenen uyuyan Eros yontusunun saç tellerinin yüzük şeklindeki kıvrık uçları, bu motifin Eros yontularında uzun süre kullanıldığını göstermesi açısından önemlidir, bk. Sorabella 2007, 367, Fig. 19. 14. Inv. 197-195.

¹⁰¹ Özgan 1982, 156 vd. K. 69, Res. 161.

¹⁰² Schröder 2004, 402 vd. Kat. Nr. 188.

¹⁰³ İnan 1975, 140-141, K. 80, Lev. LXXII, Nr. 2.

¹⁰⁴ İnan 1975, 141, K. 81, Lev. LXXIII, Nr. 1.

Bibliyografya ve Kısaltmalar

- Strabon Strabon, *Geographika*, The Geography of Strabo. With an English translation by H. L. Jones I-VIII. London, New York 1917-1932.
- Ajootian 1999 Ajootian, A., Praxiteles, The Knidian Aphrodite, Personal Styles in Greek Sculpture, Edt: O. Palagia ve J. J. Pollitt, Cambridge, 98–103.
- Andreae 2001 Andreae, B., *Skulptur des Hellenismus*, München.
- Ashmole 1929 Ashmole, B., *A Catalogue of the Ancient Marbles at Ince Blundell Hall*, Oxford.
- Atik 1996 Atik, N., “Tralleis”, *Arkeoloji ve Sanat Dergisi* 75, 3-14.
- Bol 1980 Bol, P.C., “Hypnos”, *Antike Welt* 11/2, 60-62.
- Bouzek 1980 Bouzek, J., *Findings From Kyme in Turkish Museums and the Present State of the Ruins. The Results of the Czechoslovak Expedition, Kyme II, Praha*, 131-148.
- Burr 1934 Burr, D., *Terra-Cottas From Myrina in the Museum of Fine Arts, Boston, Degree of Doctor of Philosophy, Bryn Mawr College, Pennsylvania*.
- Cartault 1890 Cartault, A., *Terres Cuites Grecques D’Après Les Originaux Des Collections Privees de France et des Musees D’Athenes*, A. Colin, Paris.
- Chandler 1825 Chandler, R., *Travels in Asia Minor and Greece*, Oxford.
- Çekilmez 2014 Çekilmez, M., *Tralleis Güney Nekropolü Terrakotta Figürinleri (Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi)*, Aydın.
- Diepolder 1965 Diepolder H., *Die attischen Grabreliefs des 5. und 4. Jahrhunderts v.Chr.*, Darmstadt.
- Dinç – Dede 2003a Dinç, R. – E. Dede, “Tralleis 1999 Kazısı - Sonuç Raporu”, *Arkeoloji ve Sanat* 25, 11-24.
- Dinç – Dede 2003b Dinç, R. – E. Dede, “Tralleis (2000) Kazı Raporu”, *KST XXIV-I*, 405-418.
- Dinç 2013 Dinç, M., *Tralleis Heykeltıraşlık Eserleri: 1996-2002 Kazılarında Ele Geçen Hellenistik ve Roma Dönemi Mermer Heykeltıraşlık Buluntuları (Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi)*, Mersin.
- Dunbabin 2003 Dunbabin, K.M.D., *The Roman Banquet, Images of Conviviality*, Cambridge.
- Edhem Bey 1904 Edhem Bey., *Fouilles de Tralles (1902-1903)*, BCH 28, 54-92.
- Erim 1990 Erim, K.T., *Portrait Sculpture of Aphrodisias, Aphrodisias Papers*, Ann Arbor.
- Esperandieu 1922 Esperandieu, E., *Recueil general des Bas-Relief, Statues et Bustes de la Gaule Romaine, Gaule Germanique – II*, Paris.
- Graepler 1997 Graepler, D., *Tonfiguren im Grab, Fundkontexte Hellenistischer Terrakotten aus der Nekropole von Tarentum*, München.

- Filges 1999 Filges, A., "Marmorstatuetten aus Kleinasien. Zu Ikonographie, Funktion und Produktion antoninischer, severischer und späterer Idealplastik", *IstMit* 49, 377-430.
- Frel – Morgan 1987 Frel, J. – S.K. Morgan, *Roman Portraits in the J. Paul Getty Museum*, Malibu.
- French 1988 French, D., *Roman Roads and Milestones of Asia Minor*, BAR International Series, England.
- Hanfmann 1963 Hanfmann, G.M.A., "Hellenistic Art", *DOP* 17, 77-94.
- Higgins 1954 Higgins, R.A., *Catalogue of the Terracottas in the Department of Greek and Roman Antiquities British Museum I*, London.
- Himmelman-Wildschutz 1956 Himmelman-Wildschutz, N., *Studien Zum Ilissos-Relief*, Germany.
- Huguenot 2001 Huguenot, C., "Les Eroses Volants, Recherche sur la Signification D'Un Groupe de Terres Cuites Hellenistiques D'Eretrie", *AntK* 44, 92-123.
- Humann – Doerpfeld 1893 Humann, C. – W. Doerpfeld, "Ausgrabungen in Tralles", *AM* XVIII, 395-413.
- Hutton 1895 Hutton, C.A., "On Two Terracotta Figurines", *JHS* 15, 132-135.
- İnan 1975 İnan, J., *Side'nin Roma Devri Heykeltraşlığı*, Ankara.
- Kaltsas 2002 Kaltsas, N., *Sculpture in the National Archaeological Museum*, Athens.
- Kaplan 2010 Kaplan, D., "Frank Calvert Koleksiyonundan Bir Grup Oturan Çocuk Terrakotaları", *Anadolu/Anatolia* 36, 126-147.
- Kassab Tezgör 2007 Kassab Tezgör, D., "Tanagraennes d'Alexandrie Figurines de Terre Cuite Hellenistiques des Necropoles Orientales", *Etudes Alexandrines* 13, Le Caire.
- Keil – Premerstein 1914 Keil, J. – A. Premerstein, *Bericht Über Eine Dritte Reise in Lydien un den Angrenzenden Gebieten Doniens*, Ausgeführt 1911, *DenkschrWien* 57, Wien.
- Kekule 1884 Kekule, R., *Die Antiken Terrakotten, Terrakotten von Sicilien*, Berlin und Stuttgart.
- Kepçe – Gerçeker 2011 Kepçe, S.Ç. – S.Ö. Gerçeker, *Kilden Suretler, Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonundan Antik Çağ Terrakotta Figürinleri*, İstanbul.
- Kinzl 2010 Kinzl, K.H., *A Companion to the Classical Greek World*, Malden.
- Kleiner 1992 Kleiner, D.E.E., *Roman Sculpture*, Yale Publications in the History of Art, Edt. W.B. Cahn, London.
- Kleiner 2014 Kleiner, F.S., *Gardner's Art Through the Ages, The Western Perspective*, Vol. 1, USA.
- Knibbe vd. 1979 Knibbe, D. – R. Meriç – R. Merkelbach, "Der Grundbesitz der Ephesischen Artemis im Kaystrostal", *ZPE* 33, 139-147.

- Koch – Wight 1988 Koch, G. – K. Wight, Roman Funerary Sculpture, Catalogue of the Collections, Malibu.
- Kunze 1998 Kunze, C., Der Farnesische Stier und die Dirkegruppe des Apollonios und Tauriskos, Berlin.
- Laubscher 1966 Laubscher, H.P., “Skulpturen aus Tralles, zu einem neuen Zweifigurenrelief”, *IstMitt* 16, 115-129.
- Leyenaar-Plaisier 1979 Leyenaar-Plaisier, P.G., Les Terres Cuites Grecques et Romaines, Catalogue de la Collection du Musee National des Antiquites A Leiden, Rijksmuseum
- LIMC 1986 Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae, “Atherion - Eros / Amor, Cupido”, Leiden.
- Linfert 1976 Linfert, A., Kunstzentern Hellenistischer Zeit, Studien An Weiblichen Gewandfiguren, Wiesbaden.
- Ludlow 1885 Ludlow, T.W., News Department, The American Journal of Archaeology and of the History of Fine Arts 1-1, 71-103.
- Mattusch 1996 Mattusch, C.C., Greek Bronze Statuary, From the Beginnings Through the Fifth Century B.C., New York.
- McCann 1978 McCann, A.M., Roman Sarcophagi in the Metropolitan Museum of Art, New York.
- Meriç v.d. 1979 Meriç, R. – R. Merkelbach – S. Şahin, “Der Antike Name des Heutigen Tire”, *ZPE* 33, 191-2.
- Merker 2000 Merker, G.S., The Sanctuary of Demeter and Kore Terracotta Figurines of the Classical, Hellenistic, and Roman Periods, Corinth XVIII, Part IV, American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey.
- Mendel 1914 Mendel, G., Catalogue des Sulptures, Grecques, Romaines, Byzantines, Musees Imperiaux Ottomans, Constantinople.
- Michaelis 1882 Michaelis, A., Ancient Marbles in Great Britain, Cambridge.
- Mollard-Besques 1963 Mollard-Besques, S., Catalogue Raisonne des Figurines et Reliefs en Terre-Cuite Grecs et Romains, II, Myrina, Musee du Louvre et Colleotions des Universites de France, Paris.
- Mollard-Besques 1971 Mollard-Besques, S., Catalogue Raisonne des Figurines et Reliefs en Terre-Cuite Grecs et Romains III, Epoques Hellenistique et Romaine Grece et Asie Mineure, Paris.
- Newby 2010 Newby, Z., In the Guise of Gods and Heroes: Portrait Heads on Roman Mythological Sarcophagi, Life, Death and Representation: Some New Work on Roman Sarcophagi (Ed. J. Elsner – J. Huskinson, Göttingen, 189-228.
- Nicholson 1968 Nicholson, F., Ancient Life in Miniature. An Exhibition of Classical Terracottas From Private Collections in England, Birmingham.

- Oikonomos 1923 Oikonomos, G.P., "Ek tou ergasteriou ton Tralleon", ArchEph 1923, 59-101.
- Özgan 1982 Özgan, R., Yunan ve Roma Devri Tralleis Heykeltraşlığı (Selçuk Üniversitesi Yayınlanmamış Doçentlik Tezi), Konya.
- Özgan 1990 Özgan, R., "İ.S. 1. Yüzyıl Tralleis Yontuculuğu", X. TTK, 22-26 Eylül 1986, Kongreye Sunulan Bildiriler, I. Cilt, Ankara, 247-284.
- Özgan 1995 Özgan, R., Die griechischen und römischen Skulpturen aus Tralleis, Forschungsstelle Asia Minor im Seminar für Alte Geschichte der Westfälischen Wilhelms-Universität Münster, AMS 15, Bonn.
- Özgan 2013 Özgan, R., Roma Portre Sanatı I, İstanbul.
- Pasquale – Paolucci 2001 Pasquale, G.D. – F.U. Paolucci, The Ancient Sculptures, Giunti Gruppo Editoriale, Florence.
- Pfuhl – Möbius 1977 Pfuhl, E. – H. Möbius, Die Ostgriechischen Grabreliefs, I. Mainz.
- Poulsen 1951 Poulsen, F., Catalogue of Ancient Sculpture in the Ny Carlsberg Glyptotek, Kopenhagen.
- Ramsay 1887 Ramsay, W.M., "Antiquities of Southern Phrygia and the Border Lands I", AJA 3/4, 344-368.
- Reinach 1904 Reinach, P., Esquisse de Une Historie de la Collection Campana, RA Quatrieme Serie, Tome IV, 364-384.
- Reinach 1906 Reinach, S., Repertoire de la Statuire Grecque et Romaine, I, Paris.
- Richter 1925 Richter, G.M.A., "A Roman Sarcophagus", BMMA 20, 77-80.
- Ridgway 2001 Ridgway, B.S., Hellenistic Sculpture, The Styles of ca. 331-200 B.C., Wisconsin.
- Rumscheid 2006 Rumscheid, F., Die Figürlichen Terrakotten von Priene, Fundkontexte, Ikonographie und Funktion in Wohnhäusern und Heiligtümern im Licht antiker Paralelbefunde, Priene I, Archaologische Forschungen 22, Wiesbaden.
- Saraçoğlu 2005 Saraçoğlu, A., "Grek Mitolojisinde Gece, Uyku ve Ölüm İlişkisi", Arkeoloji ve Sanat Dergisi 119, 49-58.
- Saraçoğlu – Çekilmez 2010 Saraçoğlu, A. – M. Çekilmez, "A Gladiator Stele From Tralleis", EA 43, 57-58.
- Schönenberger 1994 Schönenberger, E., "Eros in Bern: Gefesselt und schlafend. Zur Ikonographie des Eros Desmios-Hypnos-Thanatos", HASB 15, 49-74.
- Schröder 2004 Schröder, S.F., Katalog der antiken Skulpturen des Museo del Prado in Madrid, Mainz am Rhein.
- Shear 1938 Shear, T.L., "Latter Part of the 1937 Campaign in the Athenian Agora", AJA 42, 1-16.
- Sichtermann 1965 Sichtermann, H., "Der Knabe von Tralles", AntPl 4, 71-85.
- Sievekings 1916 Sievekings, J., Die Terrakotten der Sammlung Loeb, A. München.

- Smith – Ratte 2000 Smith, R.R.R. – C. Ratte, “Archaeological Research at Aphrodisias in Caria, 1997 and 1998”, *AJA* 104, 2, 221-253.
- Sorabella 2007 Sorabella, J., *Eros and the Lizard: Children, Animals, and Roman Funerary Sculpture*, *Hesperia Supp.* 41, *Constructions of Childhood in Ancient Greece and Italy*, 353-370.
- Söldner 1986 Söldner, M. *Untersuchungen zu liegenden Erosen der hellenistischen und römischen Kunst*, Frankfurt.
- Sporn 2005 Sporn, K. *Europas Spiegel, Die Antikensammlung im Suermondt-Ludwig-Museum Aachen*, Wiesbaden.
- Steuben 1972 Steuben, H., “Der Knabe von Tralles-Hellenistisches und Klassizistisches”, *IstMitt* 22, 133-140.
- Strong 1908 Strong, E., “Antiques in the Collection of Sir Frederick Cook, Bart., at Doughty House, Richmond”, *JHS* 28, 1-45.
- Şahan 2006 Şahan, M., *Yeni Tralleis Kazılarında Bulunan Hamam Rölyefleri (Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Aydın.
- Şahin 2004 Şahin, M., “Pisidia Antiocheiası Erosu”, *Anadolu’da doğdu*, 60. Yaşında Fahri Işık’a Armağan (Ed. T. Korkut vd.), İstanbul, 731-741.
- Şahin – Taşlıalan 2010 Şahin, M. – M. Taşlıalan, *Smyrna Agorası Heykeltraşlık Buluntuları*, *OLBA* 18, 175-236.
- Töpperwein 1976 Töpperwein, E., *Terrakotten von Pergamon*, PF 3, Berlin.
- Tulay 1991 Tulay, S., “Kabalar Kurtarma Kazısı 1989”, *MKKS* 1, 25-39.
- Türktüzün 1992 Türktüzün, M., “Çavdarhisar (Aizanoi) Roma Devri Nekropolü Kurtarma Kazısı”, *MKKS* 2, 94-112.
- Vermeule 1955 Vermeule, C.C., “Notes on a New Edition of Michaelis, Ancient Marbles in Great Britain”, *AJA* 29, 129-150.
- Von Bothmer 1949 Von Bothmer, D., “The Classical Contribution to Western Civilization”, *The Metropolitan Museum of Art Bulletin* 7, 205-219.
- Vorster 1983 Vorster, C., *Griechische Kinderstatuen*, Köln.
- Waddy 1963 Waddy, L., “Did Strabo Visit Athens?”, *AJA* 67-3, 296-300.
- Winter 1903 Winter, F., *Die Typen der Figürlichen Terrakotten III, II. Teil*, Berlin-Stuttgart.
- Wlosok 1975 Wlosok, A., “Amor and Cupid”, *Harvard Studies in Classical Philology* 79, 165-179.
- Woodford 1989 Woodford, S., “Herakles Attributes and Their Appropriation by Eros”, *JHS* 109, 200-204.
- Yaylalı – Çekilmez 2012 Yaylalı, A. – M. Çekilmez, “Eine-Weibliche Gewandstatue aus Tralles”, *Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal 100 Yaşında*, Ankara, 223-234.

Fig. 1 Eros heykeli, cepheden

Fig. 2 Eros heykeli, cepheden

Fig. 3 Eros heykeli, arka yüz

Fig. 4 Eros heykeli, sağ profilden

Fig. 5 Eros heykeli, sol profilden

Fig. 6 Eros heykeli, cepheden

Fig. 7 Eros heykeli, tamamlama önerisi

Fig. 8
Eros başı, detay

Fig. 9 Eros başı, detay

Fig. 10 Eros başı, detay